

Trong kho tàng tßc ngß, ca dao Viãt Nam có nhßng câu trß thành nhßng nét đßp truyßn thßng đi sâu vào tâm thßc con ngß i Viãt Nam nhß : "Không thßy đß mßy làm nên" hay "Trßng thßy mß i đßc làm thßy"...

Quß thßc, không có ngß i nào làm nên cß nghißp lßi không nhß thßy hßng đßn, điều đßt, trßc tißp hoßc gián tißp. Đó là cß mßt truyßn thßng "Tôn sß trßng đßo" cßa tinh thßn Á Đông. Tuy nhiên, đß phát trißn cßa xã hßi văn minh Tây Phßng đßng nhß đang mußn lßn áp các giá trß truyßn thßng tßt đßp cßa ngß i Á Đông nói chung và đßc bißt vßi riêng đßt nßc ta đang ß vào thßi kß "mß cßa". Nhßng giá trß cao đßp đó đang lßn hßi mai mßt đßn. Tßt nhiên mß i quan hß không đòi hßi khßt khe nhß thßi nghißng hßn vß tinh thßn Nho Giáo, nhßng rõ ràng tình cßm thßy trò ngày nay không đßc nhß xßa.

Đß mßng kính Thánh Tô-ma, xin gßi lßi mßt giai thoßi mà tôi đã đßc nghe mßt nhà hùng bißn có tißng đißn thuyßt, nói vß mßt mßi tình thßy trò thußc loßi siêu đßng. Tß thßy đßn trò đßu là vĩ nhân. Thßy là nhà khßo bßnh, là nhà khoa hßc, là trißt gia, là thßn hßc gia. Trò cũng đi con đßng đó mà vßt tß thßy quá xa. Cß hai nêu gßng sß đß cho hßu thß, mßi tình đó là ai chßc mß i ngß i đã bißt, không ai ngoài mßi tình thßy trò Thánh An-bê-tô Cß và Thánh Tô-ma. Hy vßng rßng mß i ngß i chúng ta sß rút ra đßc ít nhißu kinh nghißm tß giai thoßi này, đß có thß xây đßng mßt mßi tình thßy trò cao đßp, hßu ích cho xã hßi đang bß Tây Phßng hóa; và cũng cßn thißt cho Giáo Hßi nhß mßt mßu gßng ngß chßng tá cho Tin Mßng.

* Thßy lo xa cho trò :

Nhß bßn đã bißt, Thánh An-bê-tô Cß, trong thßi đßi ngßi, là mßt ngôi sao trong lãnh vßc khoa hßc, trißt hßc và thßn hßc. Riêng trong lãnh vßc khoa hßc, ngßi là ngß i đßu tiên có nhßng công lßn vß hóa hßc nhß : lßc vàng, tác đßng a-xit trên kim loßi, nghißn cßu dißm và pô-tßt. Chuyßn kß rßng ngßi còn kißn tßo mßt hình ngß i nßm đi đßc và nói đßc nßa. Dù các mßu chuyßn có đßc thßu đßt thêm thß nào, không ai không công nhßn mßt An-bê-tô vĩ đßi !

Tßi Paris, ngßi gßp môn sinh vßa thông minh vßa thánh thißn: Tô-ma A-qui-nô. Ngßi đßng vßi Bß trên cho Tô-ma hßc thi các bßng cßp cßn thißt đß chußn bß làm giáo sß. Tô-ma mußn có bßng cß nhân và tißn sĩ đß làm giáo sß thßc thß đßi hßc. Nhßng lúc bßy giß kinh sĩ Guillaume de Saint Amour vßn không mußn các tu sĩ đßy ß đßi hßc. Cußc xung đßt bùng nß lßn. Các tu sĩ Đa-Minh "nhßy vào vòng chißn" chßng các giáo sß nào cßa chính phß theo chß trßng bßp chßt nhß thß.

Cußc xung đßt ác lißt đßn nßi có mßt sinh viên tß thßng. Thánh Tô-ma vißt cußn "Contra impugnantes Dei cultum et Religionem" đß đßi đßu lßi cußn "De periclitari novissimorum temporum" cßa Guillaume de Saint Amour. Khi Thánh Tô-ma "lâm chißn" nhß vßy thì Thánh An-bê-tô Cß ráo rißt bßnh vßc cho hßc trở cßa mình. Vß lßi, nßu tß trßc Thánh An-bê-tô không lo cho Thánh Tô-ma thi cß thì cußc xung đßt này, "con ga" cßa ngßi chßc cũng yßu thß. Mßi hay trên đßi, mßt lão sß phong phú, đßu óc tiên kißn tiên lißu là mßt kho báu.

*** Thầy vun đắp cho trò :**

Sß dĩ Thánh Tô-ma có đßc bßớc làm vißc theo khoa hßc, khúc chiết tßn tßng hßp, và sß dĩ ngài đß tßn công bußi đßu trong vißc khßo bßnh trißt hßc, thßn hßc là nhß sß chußn bß lâu năm cßa Thánh An-bê-tô Cß. Etienne Gilson trong cußn "Trißt hßc Trung Cß" đã đßc Larousse du XXé siécle trích đßn tß tßng sau đây : "Nßu không có công phu phong phú, kinh khßng cßa thßy ông, thì nhà tß chßc sáng sußt vß nhßng tß tßng, tßc Thánh Tô-ma phßi tßn mßt phßn lßn nß lßc trên đßng nghißn cßu".

Nhßng bài mà Thánh Tô-ma chßng Averroès phßn lßn đßa trên nhßng lßp lußn cßa Thánh An-bê-tô Cß. Đßc hai bß Summa cßa Thánh Tô-ma, nhßng đoßn ngài nßi kßt chân lý đßc tin vßi các chân lý cßa trißt Platon, Aristote, ngßng i ta cßm thßy ngay đßu vßt công vißc cßa tôn sß ngài là Thánh An-bê-tô Cß, nhßng công trình cßa trò thì hßn hßn thßy. Hßn nßa, mßc đßu trong hai bß Tßng Lußn, Thánh Tô-ma vay mßn nhßu tß thuyßt Aristote, song cái khuôn lý lußn vßn còn giß truyßn thßng cßa các giáo phß Hy Lßp. Vßn giáo phß hßc này đã đßc truyßn lßi cho Thánh Tô-ma, không tß ai khác ngoài Thánh An-bê-tô Cß. Ta thßy vßi tß cách khßo bßnh, Thánh Tô-ma đã làm lßi nhißu vißc tôn sß đã làm, nhßng đßi qui mô hßn nhß rút đßc kinh nghißm và đßa trên tài lißu cßa thßy mình. Chßng hßn, Thánh An-bê-tô Cß đã tßng khßo bßnh Aristote, các tác giß -rßp, Do Thái, thì Thánh Tô-ma cũng khßo bßnh lßi nhßng vß nhißu phßng đßn hßn, phßng pháp tân kß hßn. Mà phßng pháp nghißn cßu này, Thánh Tô-ma cũng kßt tinh tß tinh thßn khoa hßc cßa sß phß ngài vßn là mßt nhà khoa hßc tên tußi thßi bßy giß. Ta đßng quên tß đßu thß kß XIII, Thánh An-bê-tô Cß cùng Roger Bacon đã đß cao các phßng pháp quan sát, thßc nghißm và qui nßp rßi. Riêng trong lãnh vßc gißng hußn thì rõ rßt là Thánh Tô-ma đã đßc thßy trui luyßn tß chßc năm trß lên. Hàng ngày ngài chiêm nghißm lßi gißng đßy rõ ràng, mßch lßc, đßt khoát cßa sß phß. Vß sau cßng thêm thiên tß cùng vßn hßc bao la nßa, Tô-ma trß thành mßt ngôi sao sß phßm là phßi. Quß thßc, chân sß đã đßy công đßu tß cho mình đß vßy.

*** Thầy trò bßnh vßc nhau tßn tình :**

Năm 1268, khi Thánh Tô-ma gißng đßy tßi Paris và bß mßt giám mßc chß trích, Thánh An-bê-tô Cß bßy giß đang tßi Đßc, lißn vß Pháp đßn thuyßt và bút chißn bßnh vßc hßc thuyßt cßa môn sinh mình. Thßc là hành vi can đßm và ân hßu phi thßng. Ta bißt lúc đó là lúc Thánh Tô-ma bß giám mßc bßn quyßn và nhißu giáo sĩ cao cßp tßn công. Thánh An-bê-tô Cß cũng là giám mßc, nßu không phßi là phß bßnh phß, huyßn bßnh huyßn thì cũng gßi là giß hòa khí vßi các đßng nghißp. Hßn nßa, ta thßy tß đßi mßy kß lßn gßp nguy mà dám chßu trách nhißm cho kß đßi, dám bßnh vßc cho kß đßi bß bßt công. Vßy mà Thánh An-bê-tô Cß bißu lß tình thßy trò mßt cách quyßt lißt. Ngài vßa sáng sußt, vßa nhßt đßnh bßnh vßc môn sinh cßa mình. Thì ra vĩ nhßn có chung dòng máu, hß bißt lßa con đßng riêng cho vĩ nhßn đß đi, áp lßc giai đoßn không đß giß cảm đß, mê hoßc hß đßc. Chßng lß gì ngày nay hß nói đßn Thánh Tô-ma là ngßng i ta nghĩ ngay đßn Thánh An-bê-tô Cß hay ngßng cßi, cũng nhß hß nói Platon thì ngßng i ta không bao giß quên đßc Socrate.

*** Trò là danh đß và ngußn an ßi tußi già cßa thßy :**

Tß hßi thanh xuân, Thánh Tô-ma đã đßc Thánh An-bê-tô Cß đào luyßn tinh thßn và tâm đßc. Công gieo gißng tßy đã sinh mùa màng rßc rßn tßi Thánh Tô-ma, chßng nhßng mßt thiên tài siêu đßng, còn là mßt tâm hßn thánh thißn cao sâu. Bßng chßng là năm 1323, Đßc Thánh Cha Gio-an XXII đã phong thánh cho ngài. Năm 1567, vĩ danh hißu Tißn sĩ Thiên Thßn, ngài đßc tuyên nhßn là Tißn Sĩ cßa Giáo Hßi và là Đßng bßo trß các hßc đßng Công Giáo. Mßt môn sinh đã tßng theo sát cánh mình, ngày đêm tß trong vòng tßnh hßng cßa mình mà lên chßt đßnh

Tình Thầy Trò Giữa Albert và Tôma

Tác Giả: Minh Thông lược ghi

Chüa Nhật, 27 Tháng 6 Năm 2010 10:32

thành công như vậy, ông thầy có tâm trạng làm sao chắc hẳn cũng đã biết? Không sai lắm gì hết, trong trường hợp này ta có thể nói "coi quä biết cây, thầy nào trò näy"

Sách tham khảo :

- * Hoàng Xuân Việt, Giáo trình Thầy Trò, NXB Trẻ Tp.HCM, 1990, trang 34-44
- * S.Tugwell, Albert & Thomas Selected Writings, New York - Mahwah, 1988.
- * S.Tugwell, Early Dominicans, New York, 1982